

K A / R O S
C A S T L E

/ Over de kunst van het juiste ogenblik
The Art of the Moment

Joke J. Hermsen

/ LANNOO

- 6 **Voorwoord**
 108 *Foreword*
Luc Vanackere
- 9 **Over de kunst van het juiste ogenblik**
 111 *The Art of the Moment*
Joke J. Hermsen

Kunstenaars *Artists*

28 Alexandra Cool	72 Maarten Baas
32 Alice Brasser	74 Marielin Simons
34 André Pielage	76 Marlies Hulzebos
36 Anri Sala	78 Martijn Veldhoen
39 Antonella Zazzera	80 Mynke Buskens
40 Antony Gormley	83 Nicolas de Staël
42 Berndnaut Smilde	84 Olga Kisseleva
44 Chiharu Shiota	86 Otobong Nkanga
46 Corinne Mercadier	88 Patrick Van Caeckenbergh
48 Dani Karavan	90 Peter Bogers
50 David Claerbout	92 Pipilotti Rist
52 Eric de Nie	94 Quayola
54 Evi Keller	98 Rebecca Horn
56 George Meertens	100 Sofie Muller
58 Georgia Russell	102 Susanna Hertrich
60 Gilbert Garcin	104 Susumu Shingu
64 Hans Op de Beeck	106 Thierry Pécastaing
66 Jaap de Jonge	
68 Jay Mark Johnson	
70 Jorge Macchi	

Enige tijd geleden las ik in een tekst van Joke Hermsen een boeiende passage over ‘wachten’. Zij haalde daarbij Heidegger aan, die in zijn *Inleiding tot de metafysica* stelt dat ‘kunnen vragen betekent kunnen wachten’, wat niet meevalt in een tijd waarin alles snel moet gaan. Wij lijden immers aan een collectief tijdgebrek en lijken voortdurend opgejaagd door Chronos, de god van de meetbare, lineaire tijd. Tiktak, drukdruk. Dwingende deadlines, onafgebroken trillende smartphones, fileleed en ergernis over de te trage computer. De herkenbare, alledaagse frustraties.

Nog veel langer geleden zat ik op de lagere school. Toen in juli de zomervakantie begon, leek die eindeloos. Een zee van tijd, letterlijk onafzienbaar. Een breed intermezzo, een ‘tussentijd’ waarin niets hoefde, maar veel kon, waarin verveling neerdaalde als een niet eens zo onprettig gevoel. Een landerigheid die ruimte creëerde voor scherpe observaties. Een slow motion waarin het tumult van de tijd verstilde en de dingen uitvergroot werden zoals in *De kleine Johannes* en *Erik of het kleine insectenboek*.

Een hele poos eerder, toen ik gedoopt werd, sprak een oude priester met een lange, witte baard het effeta-gebed uit, dat letterlijk ‘open u’ betekent en gepaard gaat met het openen van de zintuigen. Pas veel later is de dubbelzinnigheid van dat ritueel me duidelijk geworden, want het symbolische activeren van onze ogen, oren en mond zou geïnterpreteerd kunnen worden als een aansporing tot voortdurende alertheid of als startsein voor het verkennen van de uiterlijk waarneembare wereld, maar ook – en meer nog – als de aansluiting bij een flow, waarbij onze diepste, innerlijke kern verbonden wordt met iets veel groters, het *mysterium tremendum et fascinans*, het onkenbare, onnoembare en onherleidbare dat ons tegelijkertijd angst inboezemt en fascineert.

Joke Hermesen is erg vertrouwd met Kairos, de kleinzoon van Chronos, die in tegenstelling tot zijn opa het ware gezicht van de tijd belichaamt: hij is het die ons meeneemt naar een ‘tussentijd’, die van het juiste ogenblik, waarin nieuwe inzichten ontstaan en openbaringen zich kunnen voordoen. Het ‘kairotische intermezzo’, dat de dictatuur van de chronologische

tijd radicaal doorbreekt, staat voor verandering, inspiratie, bevologenheid en creativiteit. Het is dat uitgerekte, raadselachtige moment waarin onze ziel, zoals Hermann Hesse het beschreef, onbewaakt zijn vleugels uitslaat. Kairos laveert virtuoos tussen twee werelden: de meetbare en de onmetelijke, de bekende en de ondoorgrondelijke, die zich aan onze kennis onttrekt, maar waarop hij ons een steelse blik gunt.

Daarom vroegen we aan Joke om het Kasteel van Gaasbeek over te dragen aan die jonge, gevleugelde god. Met Kairos Castle willen wij deze plek, waarin verschillende tijdlagen ‘gestapeld’ en in elkaar vloeiend ervaren kunnen worden, uitroepen tot een vrijplaats waar de bezoeker de kloktijd achter zich kan laten. Waarin vertragen en wachten geen tijdverlies zijn, maar ruimte creëren voor die meerstemmige tijd, die ons toefluistert hoe we onszelf kunnen terugvinden. Volgens Plato was Kairos ‘het beste wat een mens kan overkomen’. Dat wensen wij alvast elke bezoeker van deze tentoonstelling toe.

Luc Vanackere
Directeur Kasteel van Gaasbeek

One Hour Eternity - Self-Portrait 90 x 90 cm

Nimbus D'Aspremont 125 x 184 cm

Le changement d'heure 50 x 60 cm

L'espace et le temps 50 x 60 cm

Le moulin de l'oubli 50 x 60 cm

Grandfather's Clock 231 x 65 x 90 cm

K A I R O S C A S T L E

Dit boek werd gepubliceerd naar
aanleiding van de tentoonstelling
Kairos Castle in het Kasteel van Gaasbeek
van 1 april 2017 tot en met 18 juni 2017.

This book was published on the occasion of
the exhibition Kairos Castle in Gaasbeek Castle
from April 1st 2017 until 18 June 2017.
www.kasteelvangaasbeek.be

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we
sturen u regelmatig een nieuwsbrief met
informatie over nieuwe boeken en met
interessante, exclusieve aanbiedingen.

Go to our website and sign up for our regular
newsletter with news about new and forthcoming
publications as well as exclusive offers.

Als u opmerkingen of vragen heeft,
dan kunt u contact nemen met onze
redactie: redactiekunst@lannoo.com.

If you have any questions or comments
about the material in this book, please do
not hesitate to contact our editorial team:
redactiekunst@lannoo.com.

Tekst - Text:

Luc Vanackere & Joke J. Hermesen

Vertaling - Translation NL-EN:

Production

Redactie - Editing:

Sabine Vanhumbeeck (NL)
& Xavier De Jonge (EN)

Vormgeving & opmaak - Graphic Design:

Oeyen & Winters

WWW.KASTEELVANGAASBEEK.COM

© Kasteel van Gaasbeek, 2017

© Lannoo Publishing, 2017

D/2017/45/102 – NUR 644

ISBN: 978 94 014 4289 3

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave
mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar
gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch of op enige andere manier
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may
be reproduced or transmitted in any form or by
any means, electronic or mechanical, including
photocopy, recording or any other information
storage and retrieval system, without prior permission
in writing from the publisher.

Cover:

Corinne Mercadier, *Les planètes*, uit de reeks SOLO,
2011-2012, met dank aan Galerie Les filles
du calvaire

Corinne Mercadier, *Les planètes*, from the series SOLO,
2011-2012, courtesy of Galerie Les filles du calvaire

